

Nakkila, Kukonharja, Kaasanmäki

Kertomus muinaistieteellisestä kaivauksesta 28. 8. - 30. 8. 1967

Kesällä 1962 löysi mv Matti Poutanen Kaasanmäen länsilaidassa itään viettävään rinteeseen kaivetusta kylän yhteisestä sorakuopasta pronssisen Seima-tyypin putkikirveen (SM n:o 16 545), jonka toimitti Satakunnan Museoon. Fil.lis. Unto Salo saattoi tarkastusmatkallaan 4.8.1962 todeta sorakuopan reunasta esiinpistävän hiekkakivisen hioimen aivan kirveen löytökohdan yläpuolella. Hioin jätettiin paikoilleen (ks. Unto Salon tarkastuskertomusta Nakkila, Kukonharja, Kaasanmäki 4.8.1962). 22. 8.1967 mv Poutanen toimitti Satakunnan Museoon lisäksi kaksi kvartsikaavinta (SM n:o 17 276: 3-4), jotka hän oli löytänyt kyseisen sorakuopan länsireunasta (ks. kartta 1).

Kaivaus

aloitettiin aamupäivällä 28.8.1967 neljän koulupojan voimalla tutkimalla sorakuopan reunat kauttaaltaan mahdollisten kvartsien löytämiseksi, mutta tuloksetta. Myöskään 1962 UUnto Salon paikalleen jättämää hioinkiveä ei enää löytynyt; ilmeisesti kivi oli mennyt sorakuorman mukana muihin tarkoituksiin. Kaivausta varten raivattiin pintakasvillisuudesta ja roskista sekä paalutettiin 4x10 m:n laajuinen alue siten, että kirveen ja hioimen löytökohdat jäivät alueen reunaan sen keskelle. Perusviiva vedettiin itä-länsi-suuntaisesti, jolloin kaivaus etenisi etelä-pohjoissuunnassa. Vaakituskiintopisteelle saatiin arvo 007. Pintavaakituksen jälkeen (kartta 1) ja ennen turpeen kuorimista käytiin sorakuopan pohjan irtohiekka ruudutetulla alueella lapiolla läpi, jolloin ruudusta A2 löytyi irtokvartsi (SM n:o 17 276: 2). Turpeen kuorimisen ja maaperän puhdistamisen jälkeen paljastui ruuduista A1 ja B1 luontaisia, vaila mitään järjestystä olevia kiviä, jotka merkittin karttaan (kartta 3) ja punnittiin. Ruudussa B2 paljastui lähes koko ruudun alan käsittävä kiviröykkiö, joka koostui osaksi pyöreistä harjun irtokivistä, osaksi rikotuista hiekkakivilaatoista, jotka oli asetettu pystyyn lähinnä itä-länsisuunnassa. Kivien välissä oli vahva nokimaa ja vähän hiiltä, sekä lieden vieressä sen länsipuolella likamaaläiskä. Ruudusta B3 löytyi kvartsikaavin pl. 118 (SM n:o 17 276: 1). Alemmat ruudut olivat löydöttömiä ja luontaisista kivistä köyhiä. Ruudussa A5 todettiin hiiltä turpeen ja humuksen rajalla, ilmeisesti jonkin metsäpalon jälkiä. Koko alue kartoitettiin (kartta 2), kivet myös luontaiset, punnittiin sekä valoku-

vattiin (SM neg. n:o 25 447-50). Varsinaista kulttuurikerrosta ei voinut todeta, ellei sellaisena pidä lieden vieressä olevaa läiskää.

Ensimmäisen kerroksen kivien poistamisen ja pohjavaakituksen jälkeen kaivettiin lastoilla edelleen, jolloin ruudut A1-5 sekä B3-4 osoittautuivat täysin steriileiksi. Ruudussa B1 paljastui länteen kaartuva 2 m:n pituinen mukulakivijono, joka ilmeisesti on yhteydessä lieden kiveyksen kanssa (kartta 3). Kivijonon länsipuolella maa oli steriili, mutta itäpuolella (lieden ja jonon välissä) tahraantunut kulttuurimaa osoittautui 3-5 cm:n paksuiseksi. Lieden toisen kerroksen kivien välissä oli ohut nokimaakerros (paksuus 3-1 cm). Varsinaista hiiltä ei voitu liedesä todeta paria vähäistä murusta lukuunottamatta. Liesi oli epäsäännöllinen, kahdesta kivikerroksesta, jotka olivat osittain toistensa lomassa rakennettu, ja vähäisestä hiilimäärästä päätellen vaikutti tilapäiseltä tai ainakin vähän aikaa käytetyltä rakennelmalta. (Ks. kartta 4 sekä kuvat SM neg. n:ot 25 447, 25 449-452).

Toisen kerroksen kivien poistamisen ja pohjavaakituksen jälkeen jatkettiin lastoilla maan kaivamista koko alueella noin 40 cm:n syvyyteen asti. Sen jälkeen alueen pohja vaakittiin ja kuvattiin (SM ne. n:o 25 453-454). Kaivausalueen pohjoisoseinistä B/C1-4 sekä länsipäädystä O/1 A-B piirrettiin profiilit (ks. kartta 4) sekä valokuvattiin (SM ^{diat} neg. n:ot 714-719).

Lopputoteamuksena

voi esittää, että kaivettu alue on ilmeisesti ollut pronssikautisen asuinpaikan pohjoislaitea. Mikäli paikalla on ollut pitempiaikainen oleskelupaikka, varsinainen keskus on sijainnut etelämpänä sorakuopassa, ja tuhoutunut soranajon yhteydessä. Tähän viittaa paikalta löydetty Seima-tyypin kirves ja hioinkivi, jotka molemmat tulivat soranajon yhteydessä esiin.

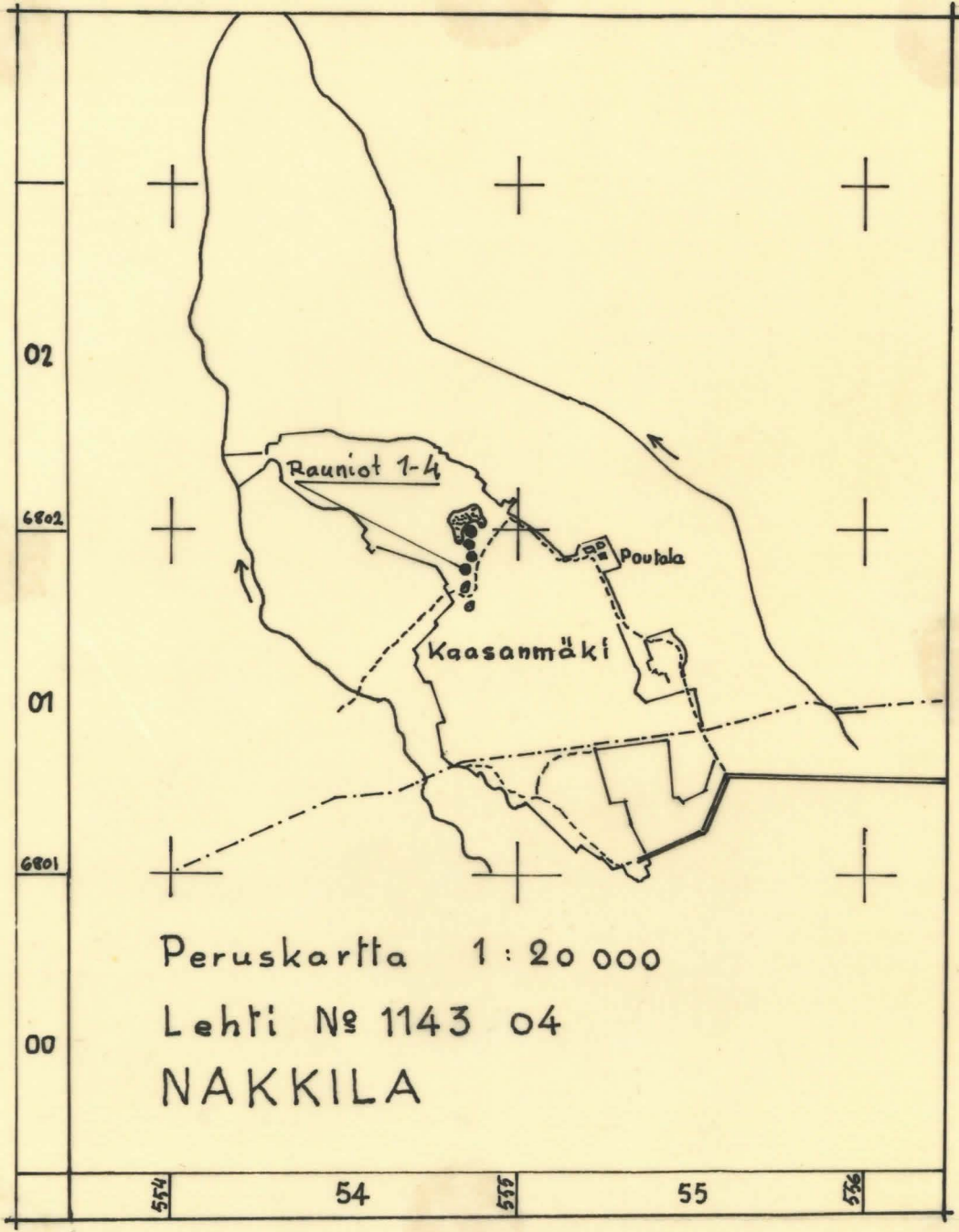
Liitteet

Peitepiirros peruskartan lehdestä n:o 1143 04 Nakkila ruudut 01-02/54-55, neljä karttaa, valokuvat SM neg.n:ot 25 445-25 455 sekä diat n:ot 712-719.

Porissa tammikuun 11. päivänä 1968

Isto Kauhanen
Isto Kauhanen

Satakunnan Museon amanuenssi

Peruskartta 1 : 20 000
Lehti № 1143 04
NAKKILA

NAKKILA. Kukonharja. Kaasanmäki

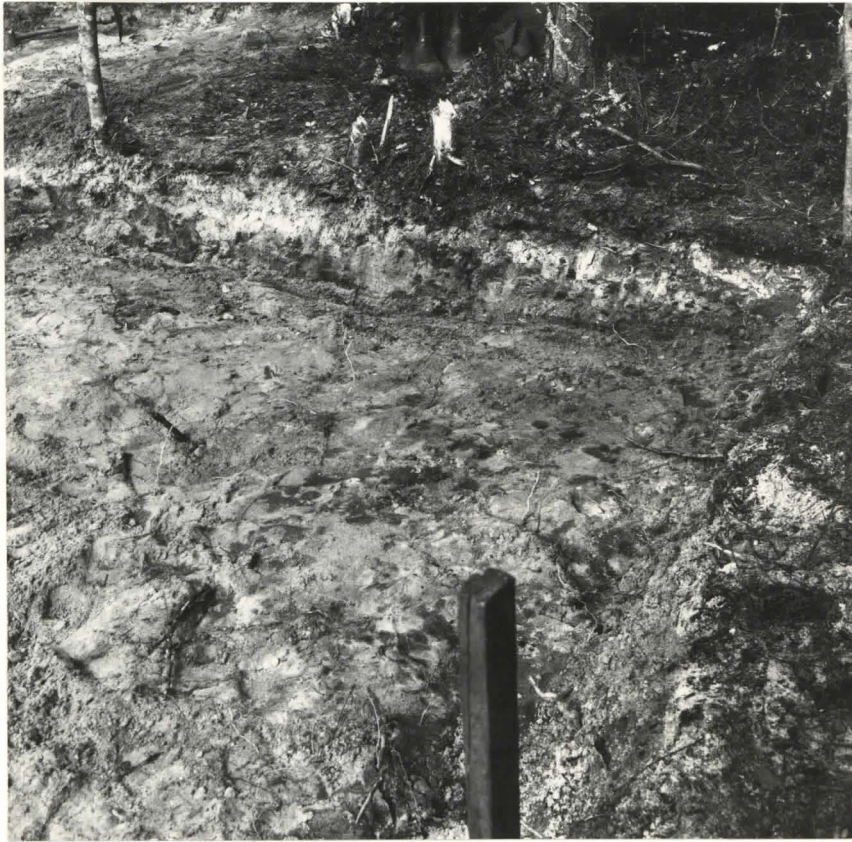

N:o 2 Kaivausalue turpeen poistamisen jälkeen. Kuvattu etelästä.

N:o 3 Ruudun B2 kiveystä turpeen poistamisen ja puhdistamisen jälkeen. Kuvattu koillisesta.

NAKKILA, Kukonharja, Kaasanmäki

N:o 9 Ruutujen A5 ja B5
välinen profiili ja
ruudun A5 pohja.
Kuvattu kaakosta.
Neg. 25453

N:o 10. Kaivausalue pohjaan
kaivettuna. Kuvattu
kaakosta.
Neg 25454

NAKKILA . Kukonharja . Kaasanmäki

N:o 11. Kaivausryhmä töiden
loputtua. Henkilöt vas.
Kari Mäntylä, Esa Män-
tylä, Simo Korpela ja
Olof Bäckström.
Foto: 25 455.